

OBJEV NEZNÁMÉHO GOTICKÉHO NÁSTĚNNÉHO CYKLU na fasádě dvorního křídla domu čp. 510 na Starém Městě pražském

V průběhu stavební činnosti ve staroměstském domě čp. 510 v Havelské ulici, spočívající v obnově technických sítí ve stávajících trasách, byl od konce října 2015 pracovníky NPÚ ÚOP v hl. m. Praze (Ladislav Bartoš, Matouš Semerád) prováděn operativní průzkum a dokumentace (OPD), jenž se zaměřil na zdivo odhalené touto činností. V rámci průzkumu byla zjištěna gotická cihelná fasáda bočního dvorního křídla, nesoucího dnešní pavlač. Cihelné gotické zdivo bylo zaznamenáno v celé délce fasády v úrovni dnešního prvního a částečně i druhého patra (zde do výšky cca 170 cm). Zdivo z vysokých cihel s charakteristickou úpravou spár (podříznutí, přetření červenou barvou a následně přidání dekorativních spár „rakvičkového“ průřezu) bylo členěno soustavou vpadlých polí (panelací), jejichž přesný rastr zatím bez provedení cílené sondáže neznáme. Gotická paneľovaná fasáda byla v renesančním období dozděním vyrovnána. Tento stav byl později poškozen probouráním nových okenních a dveřních otvorů, a to především v souvislosti s přepatrováním křídla a vytvořením pavlače. Poslední výrazné poškození gotického cihelného zdiva představovalo postupné zasekávání inženýrských sítí v průběhu 20. století.

V rámci OPD byla bližší pozornost věnována situaci v prvním patře bočního křídla (resp. z hlediska uličního objektu v mezi-patře) a v první řadě vpadlému poli, které bylo do značné míry odkryto právě kvůli vedení velkého počtu kabelů a umístění elektroskríní (vlevo od vstupu do bytu). Pod tenkou vrstvou částečně již odpadlého štuky s bílým nátěrem bylo možné pozorovat omítku či nátěr tmavé barvy. Rozšířením drobné samovolné sondy byl dne 4. 11. 2015 učiněn autorem tohoto příspěvku velmi překvapivý nález. Na tenké spodní omítce vpadlého pole fasády se v nečekaně dobrém stavu zachovala středověká nástěnná malba.

Praha 1-Staré Město, čp. 510, patro dvorního křídla. Nález gotické nástěnné malby (foto L. Bartoš, 2015).

Odkrytá část nástěnné malby představuje mimořádně dobře zachovanou postavu svatého biskupa (či opata) oděnou do tmavého řádového roucha s mitrou na hlavě, na pozadí s kruhovou svatozáří s červenou konturou. V pravé ruce přidržuje berlu, jež má v horní části patrný nodus a ve stočeném zakončení stylizovaný pětist. V levé ruce svírá knihu (viz obr.). Špičková kvalita provedení malby v kresebném stylu se projevuje například ve ztvárnění obličejové typiky, plnovousu a vlasů. Odkrytá světecká postava je zobrazena na okrovém (původně zřejmě modrém) pozadí, a po stranách je rámována svislými různobarevnými pásy, lemujícími prostor niky i na jejích bocích.

Vědecký rozbor včetně určení doby vzniku malby bude předmětem dalších analýz, nicméně s velkou pravděpodobností pochází již z 1. poloviny 14. století. Světecká postava je součástí většího cyklu neznámého obsahu, pravděpodobně světecké galerie, z velké části dosud dochované a ukryté pod zadržkami mladší fasády.

Kvalitou malířského rukopisu, ale i neobyčejně intaktním zachováním je tento nález unikátní nejen v pražském prostoru. Z hlediska existence a dochování středověkých nástěnných maleb této kvality na exteriéru městského domu jde o jedinečný nález v měřítku přinejmenším střeoevropském. Podrobnější informace o nálezech v tomto domě připravujeme.

Ladislav Bartoš